

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Tijdens het mondelinge vragenuur van 19 november 2013 heeft uw Kamer vragen gesteld over het recht op kinderopvangtoeslag in het geval gastouders, die als opa en oma op hun kleinkinderen passen, de verplichte eigen bijdrage behorend bij de kinderopvangtoeslag terugschenken aan hun kinderen. De Raad van State heeft op Uitspraak van de Raad van State overgedacht en kinderopvangtoeslag bij een gastouderbureau van twee maanden. Ik heb uw Kamer op 19 november 2013 toegezegd mijn visie te geven op de uitspraak van de Raad van State. Dat doe ik in deze brief. In deze brief ga ik tevens in op de gratis kinderopvangaanbiedingen waar kinderopvanginstellingen mee adverteren in relatie tot de regels met betrekking tot de kinderopvangtoeslag.

Recht op kinderopvangtoeslag

Conform artikel 5, eerste lid, van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (in het vervolg Wet kinderopvang) heeft een ouder aanspraak op kinderopvangtoeslag in de door hem of zijn partner te betalen kosten, indien het kinderopvang betreft in een geregistreerd kindercentrum of gastouderopvang die plaatsvindt door tussenkomst van een geregistreerd gastouderbureau. De hoogte van de kinderopvangtoeslag is afhankelijk van een aantal factoren waaronder het aantal uren opvang en het soort opvang. Achterliggende gedachte bij de inkomensafhankelijke bijdrage is het feit dat ook van afnemers van kinderopvang (de ouders) een bijdrage in de kosten van kinderopvang gevraagd wordt en niet alleen de overheid en werkgevers een financiële verantwoordelijkheid hierin hebben. Dit uitgangspunt van een tegemoetkoming in de kosten vind ik belangrijk, ook in het licht van de laatste uitspraak van de Raad van State van 13 november 2013. Een nadere duiding van deze uitspraak van de Raad van State vindt u verderop in deze brief.

Advertenties met gratis kinderopvang

De kinderopvangmarkt maakt een lastige periode door. Door de toegenomen werkloosheid en de bezuinigingen op de kinderopvangtoeslag is de vraag naar kinderopvang gedaald. In de eerste 9 maanden van 2013 is het gebruik van kinderopvangtoeslag met 15% gedaald. Ik heb uw Kamer hierover geïnformeerd in de brief 'Cijfers kinderopvang derde kwartaal 2013'. Om klanten te werven komen kinderopvanginstellingen met aanbiedingen. Niet alle kinderopvanginstellingen geven daarbij aan hoe deze aanbieding zich verhoudt tot de kinderopvang toeslagregels. Ik zie ondernemers in de kinderopvang die adverteren met het aanbod van een gratis fiets, een maand lang gratis boodschappen of gratis luiers, als een contract met een kinderopvanginstelling wordt afgesloten. Dergelijke acties zijn toegestaan, mits elk op geld waardeerbaar voordeel dat verband houdt met het contract verdisconteerd wordt in de uurprijs op jaarbasis. Ik zal dit uitgangspunt uitdrukkelijk onder de aandacht van de sector brengen en de Belastingdienst zal hierop toezien en handhaven. Ik zal bezien of ik in de Regeling Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen een verduidelijking over deze verdiscontering kan opnemen. Uitgangspunt blijft dat er geen recht op kinderopvangtoeslag is, als niet aangetoond kan worden dat er kosten voor kinderopvang zijn gemaakt.

Met de Belastingdienst zal ik dit voorjaar bekijken op welke wijze er in de bestaande voorlichting aan ouders bij het aanvragen van kinderopvangtoeslag aandacht gegeven kan worden aan de consequenties die voortvloeien uit de

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2012/2013, 31 322, nr. 226

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T
F
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

T
@minsw.nl

Onze referentie

2013-0000166410

Kopie aan

MT KO

Met opmerkingen: Wij gaan hier niet actief op controleren bij de ouders. Wat wij wel kunnen doen is acteren o.b.v. bijv. aanbiedingen op de internetsite van een KOI/GOB.

Met opmerkingen: Kan dit zo niet de verwachting wekken, dat als je maar iets aan kosten maakt het voldoende is? De RvS heeft juist gezegd dat je moet aantonen dat je alle kosten uit de overeenkomst moet aantonen. (Uiteraard gaan wij uit van de werkelijk genoten opvang als deze iets afwijkt van de jaaropgaaf.)

laatste uitspraak van de Raad van State. Met de Brancheorganisatie Kinderopvang ga ik het gesprek aan om advertenties van kinderopvanginstellingen, die niet stroken met de doelstellingen uit de Wet kinderopvang tegen te gaan.

Uitspraken Raad van State

De Raad van State heeft het afgelopen jaar een drietal uitspraken gedaan over het terugschenken van (een deel van) de gemaakte kosten voor kinderopvang door grootouders (die op als gastouder op hun kleinkinderen passen) aan hun kinderen. Ter verduidelijking: in reacties op de uitspraken van de Raad van State wordt vaak de term 'verplichte eigen bijdrage' genoemd als dat deel dat de ontvanger van de kinderopvangtoeslag (de ouder) zelf dient bij te dragen in de kosten van kinderopvang, naast de tegemoetkoming vanuit de overheid en de werkgever. Strikt juridisch gezien bestaat deze term 'eigen bijdrage' niet. De Wet kinderopvang heeft het niet over een verplichte eigen bijdrage, maar over kosten voor kinderopvang en kinderopvangtoeslag. Ouders zijn juridisch verantwoordelijk voor de betaling van alle kosten van kinderopvang en niet slechts voor een deel daarvan. Daar doet niet aan af dat zij van de overheid een toeslag ontvangen.

In de eerste uitspraak van 19 december 2012 gaf de Raad van State aan dat grootouders (gastouders) een bedrag aan hun kinderen konden schenken ter compensatie van de eigen bijdrage, mits deze schenking gedocumenteerd was. Bij de ouders die het in die zaak (het failliete) betrof was er geen sprake van een goede documentatie, waardoor deze ouders de schenking niet konden aantonen en de bedragen aan ten onrechte ontvangen kinderopvangtoeslag moestendiende terug te betalen. In de uitspraak van 5 juni 2013 borduurt de Raad van State ~~verder~~ op deze uitspraak voort door op te merken dat er in geval van verrekening van de schenking met het deel dat ouders zelf dienen bij te dragen, geen recht op kinderopvangtoeslag bestaat. In de uitspraak van 13 november 2013 meent de Raad van State dat, indien de schenking in juridische zin losstaat van de verplichting om zelf de kosten voor kinderopvang te betalen, er recht op kinderopvangtoeslag bestaat.

Na de uitspraak van 13 november 2013 berichtte een aantal media dat de Belastingdienst als gevolg van de uitspraak jaarlijks honderdduizenden euro's misloopt. Dat is niet het geval. De desbetreffende ouders betalen kosten voor kinderopvang en ontvangen daarnaast een schenking van hun ouders.

Duiding uitspraken Raad van State

In de drie uitspraken van de Raad van State zie ik een consistente lijn in de wijze waarop er gekeken wordt naar de mogelijkheid om een bedrag ter hoogte van een deel van de gemaakte kosten voor kinderopvang terug te schenken. De laatste uitspraak van 13 november 2013 is helder en komt niet aan het principe dat de kinderopvangtoeslag een tegemoetkoming in de gemaakte kosten voor kinderopvang ~~is. Schenkingen dienen te voldoen aan de daarvoor gestelde regels in het schenkingsrecht.~~ De Raad van State overweegt in de uitspraak van 13 november 2013 dat de regelgeving geen belemmering is bij een schenking door een gastouder aan de vraagouders(s) van een bedrag ter hoogte van een deel van de gemaakte kosten door de ouder, indien aangetoond kan worden dat de kosten voor kinderopvang daadwerkelijk zijn betaald door de vraagouder. Indien de vraagouder niet kan aantonen dat er een feitelijke betaling heeft plaatsgevonden, omdat er sprake is geweest van een verrekening met de schenking door de gastouder, bestaat er geen recht op kinderopvangtoeslag. Indien de vraagouder wel kan aantonen dat er een betaling heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld door het overleggen van

Datum

Onze referentie

2013-0000166410

bankafschriften waaruit de betaling blijkt, is er volgens de Raad van State wel recht op kinderopvangtoeslag. De uitspraak van de Raad van State heeft ook geldingswaarde voor andere vormen van kinderopvang, naast gastouderopvang in familiale kring. Uiteraard is in voorkomende gevallen wel schenkbelasting verschuldigd.

Hoewel ondernemingen ook dergelijke schenkingen mogen doen zal dit in de praktijk nauwelijks voorkomen. Vrijgevigheid past niet bij zakelijke overeenkomsten. Als blijkt dat dit verschijnsel toch voorkomt zal scherp worden bekeken of wat als schenking wordt gepresenteerd toch niet een onderdeel is van de overeenkomst van de ouders en de kinderopvanginstelling. Ook ondernemingen/rechtspersonen mogen schenkingen doen. Concreet betekent dit dat een kindercentrum, binnen de grenzen van de schenkbelasting, een bedrag belastingvrij mag schenken aan de vraagouder. Het bedrag van de schenking wordt dan wel, voordat het aan de vraagouder geschenken wordt, aangemerkt als inkomen dat fiscaal belast is.

Datum

Onze referentie
2013-0000166410

Hoe nu verder?

Ik vind het systeem van gastouderopvang een belangrijke vorm van kinderopvang, die past in het huidige stelsel. Met gastouderopvang hebben ouders de keuze om hun kinderen te plaatsen in een kleinschalige omgeving. In 2010 heeft de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, onder wiens verantwoordelijkheid kinderopvang destijds ressorteerde, de opleidingseisen voor gastouders aangescherpt². Met een diploma of certificaat goed gastouderschap dienen gastouders te voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen. De GGD houdt hier toezicht op. In totaal maakt gastouderopvang ongeveer 14% van het totaal aan kinderopvang uit. Daarbinnen bedroeg het aandeel grootouders die op hun kleinkinderen passen in 2011 ongeveer 25%. In 2010 was dat nog 47%. Deze cijfers staan in de evaluatie van de Wet kinderopvang in 2012 die uw Kamer op 25 mei 2012 is toegezonden³.

De uitspraak van de Raad van State van 13 november 2013 heeft mij wel aan het denken gezet over de plaats die gastouderopvang in de familiesfeer inneemt in het aanbod van kinderopvangvormen. Ik doel dan specifiek op het financiële aspect van deze opvang, dat wil zeggen de mogelijkheid voor grootouders die op hun kleinkinderen passen om kinderopvangtoeslag te kunnen aanvragen. Het feit dat grootouders op hun kleinkinderen passen is van alledag. Ik vind dit waardevol. Zowel voor de ontwikkeling van het kind als voor de band tussen de kinderen en hun opa en oma. In de beleidsdoorlichting en evaluatie van de Wet kinderopvang die dit jaar start, zal ik onderzoeken of ook kleinschalige gastouderopvang in de familiesfeer met de kinderopvangtoeslag in deze vorm in aanmerking dient te blijven komen voor een financiële vergoeding vanuit de overheid.

Leden van uw Kamer hebben al eerder twijfels geuit over het recht op kinderopvangtoeslag voor grootouders die op hun kleinkinderen passen. Past financiële ondersteuning door de overheid van familiale gastouderopvang in een samenleving waarin 'zelfdiscipline en de strengheid die nodig zijn om de collectieve voorzieningen te kunnen handhaven' centraal staan? Ik haal hier de woorden aan van het lid Monasch uit 2011. Punt van aandacht is ook dat het vaststellen van de rechtmatigheid van de hoogte van de kinderopvangtoeslag

² Tweede Kamer vergaderjaar 2009/2010, 31 874, nr. 71

³ Tweede Kamer vergaderjaar 2011/2012, 33 275, nr. 1

door de Belastingdienst bij kinderopvang in de familiesfeer lastig blijkt. De staatssecretaris van Financiën heeft mij daarop gewezen. Het is een belangrijke doelstelling van het kabinet om misbruik en oneigenlijk gebruik van de toeslagen tegen te gaan. Ik zal uw Kamer in 2015 informeren over de uitkomsten van de beleidsdoorlichting en de evaluatie van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

L.F. Asscher

Datum

Onze referentie
2013-0000166410